

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2024 – Volume 33, Issue 2, pp. 113–117
<http://doi.org/10.18352/jsi.833>

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Hanze University of Applied Sciences /

NHL Stenden University of Applied Sciences

Open Access Journals

Copyright: this work has been published under a

Creative Commons Attribution-Noncommercial-No

Derivative Works 3.0 Netherlands License

Mariël van Pelt. **Social Work needs masters. (Social)**

Practice development as an academic contribution to

professionalization. Nijmegen: Radboud University. 2023.

pp. 167. ISB:78-90-9037-504-5.

BOOKS

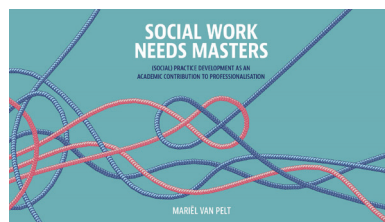
ELLEN MEIJER, LUCIENNE VAN EIJK

Ellen Meijer is socioloog en als hogeschooldocent en onderzoeker verbonden aan de Academie voor Sociale Studies van de Hanze. Zij is werkzaam bij de bacheloropleiding Social Work en de Master Social Work (*joint degree* NHL-Stenden & Hanze). E-mail: h.e.meijer@pl.hanze.nl

Lucienne van Eijk is van oorsprong psycholoog en is gepromoveerd bij Gezondheidswetenschappen. Zij is docent praktijkgericht onderzoek bij de Master Social Work (NHL-Stenden & Hanze) met een specialisatie in verandervraagstukken en participatief actieonderzoek. Daarnaast is zij coördinator van de kennis- en leerwerkplaats C4Youth-UMCG. E-mail: l.m.van.eijk@pl.hanze.nl

STERK SOCIAAL WERK

Mariël van Pelt beschrijft in haar proefschrift *Social Work needs masters. (Social) practice development as an academic contribution to professionalisation* het maatschappelijk belang van masteropgeleide sociaal werkers. Deze professionals voegen iets toe. Van Pelt laat zien dat 'masters' nodig zijn om de ingezette route naar academisering en professionalisering van het beroep te stimuleren. Ze zet in haar proefschrift in verschillende hoofdstukken uiteen

BOOKS

wat deze toegevoegde waarde is én zou kunnen zijn in de toekomst. Om met de deur in huis te vallen: vinden wij het belangrijk dat sociaalwerkprofessionals dit proefschrift lezen? Het antwoord is kortgezegd: ja!

Sociaal werk in Nederland kent een lange geschiedenis waarbij de identiteit van sociaal werkers sterk aan ontwikkeling onderhevig is geweest. Van Regenmortel (2020) adresseert in haar oratie *Sterk sociaal werk* de zoektocht naar deze identiteit en beschrijft hoe de canon sociaal werk het historisch geheugen en identiteit van de sociaal werker hebben versterkt. Sociaal werk is complex werk.

De laatste twee decennia is er toenemende belangstelling voor de kwaliteit en inhoud van sociaal werk. Dit is terug te zien in allerlei publicaties gericht op het werk en/of de professionalisering van het sociaal werk, denk bijvoorbeeld aan boeken als *Professionalisering van sociaal werk* (Van Pelt et al., 2020), *De brede basis van het sociaal werk* (Spierts et al., 2023), *De kleur van sociaal werk* (Geertsema & Spierts, 2019) en *Sociaal werk in Nederland* (Bijlsma & Janssen, 2018).

ACADEMISERING EN PROFESSIONALISERING

Van Pelt stelt in haar proefschrift vast dat onderzoek naar de (verbetering) van de kwaliteit van sociaal werk is toegenomen. Deze interesse in de kwaliteit wordt door Van Pelt in verband gebracht met de 'academisering' en 'professionalisering' van sociaal werk. Academisering heeft betrekking op onderwijs, maar kan ook betrekking hebben op de dagelijkse beroepspraktijk. In het onderwijs gaat het bijvoorbeeld om hbo-opleidingen waarbij aandacht is voor wetenschappelijk (verantwoord) onderzoek naar sociaal werk. Als het gaat om de link met de dagelijkse beroepspraktijk gaat het om het steeds verder onderbouwen van de praktijk met wetenschappelijke kennis en het toepassen ervan in de praktijk. Zowel academisering door onderwijs en academisering door onderzoek naar en in de dagelijkse beroepspraktijk zijn in Nederland in toenemende mate aan de orde. De introductie van de Masteropleidingen Social Work (MSW) in 2008 laat onder andere zien dat er toenemende interesse is voor een kennisbasis van het sociaal werk. De zorgen over de professionalisering van het sociaal werk, in de context van de invoering van de eerste Wet Maatschappelijke Ondersteuning, maakten dat in 2005 verschillende partijen (beroepsvereniging, brancheorganisaties, vakbonden en onderwijsorganisaties) samenkwamen om via de masteropleidingen vorm te kunnen geven aan academisering. Bij de masters, betoogt Van Pelt, is de expliciete doelstelling beide vormen van academisering te promoten.

Centraal bij de masteropleidingen staat dat sociaal werkers zelf een rol kunnen innemen bij het professionaliseren van het beroep en het versterken van het eigen expertisegebied. Daarbij ligt ook nadruk op kennisontwikkeling op een andere manier dan de klassiek-universitaire aanpak. Deze vormen van professionaliteit worden in het onderzoek van Van Pelt en collega's uitgewerkt als 'sociale praktijk-ontwikkeling' (Social Practice Development = SPD). Hierin worden vier kernelementen aangewezen: verbinden, samenwerken, reflexiviteit en evidence-based practice (EBP). Ten grondslag aan SPD ligt de benadering van Practice Development (PD) die zijn oorsprong vindt bij verpleegkunde. In hoofdstuk twee wordt toegelicht welke aanpassingen nodig waren aan PD om het goed aan te laten sluiten bij het sociaal werk. Een belangrijk verschil tussen PD en SPD bleek de opvatting te zijn dat de SPD een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle sociaal werkers van een team is. Dit is anders dan de practice developer in de verpleegkunde, waar deze taak meestal specifiek is toebedeeld aan een specifieke, hiertoe opgeleide persoon.

Hoofdstukken 4 en 5 beschrijven survey-studies naar de mate waarin sociaal werkers en/of experts de uitgangspunten van SPD in de praktijk herkennen en toepassen. Onderliggende vraag is: wat dragen masteropleidingen bij aan de verspreiding van SPD in de praktijk? Van Pelt concludeert dat sociaal werkers de elementen van SPD herkennen in hun dagelijkse werkzaamheden, en dat ze die ook uitvoeren. Activiteiten gericht op samenwerken en kennisdelen worden bijvoorbeeld regelmatig uitgevoerd. Een behoorlijke hoeveelheid activiteiten worden echter zelden uitgevoerd, bijvoorbeeld verbindingen leggen met de bredere (organisatie) context of activiteiten gericht op evidence-based practice (EBP).

MSW-opgeleide sociaal werkers blijken verder in de praktijk vaker EBP- en reflexiviteitsactiviteiten uit te voeren dan hun bachelor-opgeleide collega's. Opleidingsniveau, maar ook functie bleken van invloed op het in de praktijk toepassen van SPD. Anders gezegd: een sociaal werker met een 'op uitvoering gericht takenpakket' doet minder aan SPD-activiteiten dan een collega met meer overstijgende taken.

Tot slot roept van Pelt ook nog een vraag op: moet elke sociaal werker alle SPD-activiteiten kunnen toepassen of is het vooral van belang dat sociaal werkers dit gezamenlijk kunnen? Er volgt een argumentatie waarin wordt gesteld dat de ene keuze (iedereen moet het kunnen) ertoe leidt dat alle sociaal werkers op zijn minst een MSW-opleiding – of meer – zouden moeten volgen. Want zelfs met deze opleiding bleek het lastig om SPD-activiteiten in de praktijk te brengen. Bij de andere keuze, waar het gaat om gezamenlijkheid, komt er ruimte voor differentiatie, waarin het sociaal werk er in al haar kleuren kan zijn. Deze invalshoek sluit beter aan bij de huidige

BOOKS

werkelijkheid. Het vraagt om taak- en functiedifferentiatie in het sociaal werk en een visie over welk opleidingsniveau kan bijdragen aan welke onderdelen van SPD.

Het proefschrift van Van Pelt illustreert het belang van structurele en duurzame inzet op professionalisering en academisering van het sociaal werk. Een beweging die in lijn is met het toegenomen belang dat er in de afgelopen decennia gehecht wordt aan preventief werken, vanuit lokaal niveau en in verbinding en samenwerking met inwoners van buurten, wijken, dorpen en steden. De nadruk lag hierbij op het microniveau, namelijk op het handelingsperspectief van de individuele sociaal werker. Dit is echter slechts het begin, want juist in de verbinding met het meso- en macroniveau neemt de waarde van de masteropgeleide professional toe. Waarbij het leggen van verbindingen tussen praktijk en theorie van sociaal werk voor deze master professional van belang is. Payne bespreekt in zijn klassieke werk *Modern social work theory* (2021) niet voor niets een veelomvattend overzicht van theorieën die toepasbaar zijn voor sociaal werk waarbij handvatten gegeven worden hoe theorie te gebruiken en te evalueren in de praktijk.

Het gedegen proefschrift van Van Pelt laat zien dat we ons niet moeten laten leiden door de waan van de dag (zie bijvoorbeeld ook het rapport van Jansen et al. (2020) over hoge werkdruk en toegenomen administratieve lasten onder sociaal werkers), maar praktijkontwikkeling serieus moeten nemen door in te zetten op scholing. Het proefschrift gaat uitgebreid in op de aanleiding en totstandkoming van de masters social work. Van Pelt besteedt echter weinig aandacht aan de bacheloropleidingen. Toch is het verschil tussen de (beoogde) bijdragen aan academisering en professionalisering tussen bachelor en master bijzonder relevant.

In het proefschrift zou een sterker appél op de beroepspraktijk (organisaties) van het sociaal werk niet hebben misstaan, ook deze praktijk heeft een verantwoordelijkheid ten aanzien van scholing van sociaal werkers en de daarbij horende praktijkontwikkeling van het sociaal werk. Wie de schoen past, trekke hem aan!

REFERENTIES

- Bijlsma, J., & Janssen, H. (2018). *Sociaal werk in Nederland. Vijfhonderd jaar verheffen en verbinden*. Uitgeverij Coutinho.
- Geertsema, H., & Spierts, M. (2019). *De kleur van sociaal werk. Doelen, waarden, mensbeeld. Over de geschiedenis en actualiteit van Sociaal werk – welzijn en samenleving*. Uitgeverij van Gennep.

- Jansen, J., Ketel, J., Liefhebber, S., Panhuijzen, B., & Van Pelt, M. (2020). *De stand van het sociaal werk in Nederland. De grote raadpleging van het sociaal werk 2020*. Movisie (in opdracht van het ministerie van VWS).
- Payne, M. (2021). *Modern social work theory* (5th ed.). Bloomsbury Academic.
- Spierts, M., Sprinkhuizen, A., Hoijtink, M., de Jonge, E., & Van Doorn, L. (2023). *De brede basis van het sociaal werk. Grondslagen, methoden en praktijken*. Uitgeverij Coutinho.
- Van Pelt, M., Roose, R., Hoijtink, M., Spierts, M., & Verharen, L. (red.). (2020). *Professionalisering van sociaal werk. Theorie, praktijk en debat in Nederland en Vlaanderen*. Uitgeverij Coutinho.
- Van Regenmortel, T. (2020). *Bouwen aan een wetenschappelijke basis voor sterk sociaal werk. Onderzoek dat er toe doet!* Tilburg University.